

Szecessziós dalművel zárt a Budavári Zenei Szalon

Az idei évadban több különleges alkotás bemutatásával lepte meg közönségét Szilasi Alex zongoraművész, a zenei szalon házigazdája és visszatérő vendége, Várady Mária színművész. A zongorával kísért prózai művek közül a szezonzáró hangversenyen *Cazimir von Pászthory*: Ének Rilke Kristóf zászlós szerelméről és haláláról című ritmikus, olykor versbeforduló költői elbeszélését adták elő.

Pászthory zeneműve a szecesszió zenei irányzatához köthető, stílusjegyei Mahlerrel és Richard Strausszal rokonítják. Valójában Dohnányi Ernő írt hasonló műveket, Pászthory pedig Dohnányi tanítványa volt. Az apai ágon magyar felmenőkkel rendelkező osztrák zeneszerző (1886-ban Budapesten született) a bécsi konzervatórium cselló tanára volt, előadóművészként, zongorakísérőként és karmesterként is tevékenykedett. Életművét főleg dalok, dalciklusok és kamaraművek alkotják, emellett írt négy operát, három balletet és három románcot, köztük a *Rilke Kristófról* szólót is. Rilke verséhez egy személyes operát komponált. A jelenetek, „felvonások” szünet nélkül követik egymást. Bevezetőben a zongora 3/4 ütemben az összes felbukkanó témát és szereplőt megeleveníti. - Ezt a technikát alkalmazta később a filmipar is - hívta fel a figyelmet Szilasi Alex.

A szalon házigazdája ezt követően a vers szerzőjét, *Rainer Maria Rilke*t mutatta be. Az 1875-ben Prágában született költő osztrák édesapja katonatiszt

volt. Csehül és németül beszélt, verseit önmaga fordította egyik nyelvről a másikra, sőt később franciára is. Münchenben jogot, művészettörténetet és irodalmat tanult. Ez utóbbi időszakban ismerkedett meg az orosz arisztokrata származású *Luiza Gustavovna* Saloméval, aki korábban *Nietzsche* műzsája volt. Párizsban Salomé mutatta be többek között *Tolsztoznak* is. Rilke ezután *Rodin* titkára lett.

Várady Mária és Szilasi Alex

Rainer Maria Rilke családi hagyományul kapta, hogy az a XVII. században élt Christoph Rilke von Langenau nevű fiatalember, aki *Montecuccoli* armádiájában zsoldos kornét volt és 1664-ben, a szentgotthárdi csatában a törökök ellen harcolva elesett, az ő családjuk fia volt. (A kornét szó eredeti értelmében kürtöst jelent, de mint katonai rang a zászlósnak felelt meg.) A kései állítólagos utódot gyermekkorától fogva izgatta ez a lehetséges előd. A róla szóló elbeszélést 1899-ben egyetlen éjszaka alatt írta, de csak 1906-ban publikálta, és ekkor valóságos

bestseller-sikert aratott vele. Hősét, a nemes ifjút, a csata előtti éjszakán - élete utolsó éjszakáján - egy fiatal grófnő beavatja a szerelembe, és Rilke Kristóf egy mámoros pillanatra átéli az élet teljességét.

A Budavári Zeneszalomban felhangzó drámai művet *Petra-Szabó Gizella*

fordításában hallgathatta a közönség. Szilasi Alex zongorakíséretével, Várady Mária mély átéléssel mutatta be Rilke vers-operáját, amely méltó zárása volt az MTA Zenetudományi Intézetében megrendezett hangverseny-sorozatnak. R.A.

(*Megjelent: Várnegyed XXI. évfolyam*
13. szám. 2016. augusztus 12.)

Galsai Dániel

Lara De Mare: Égben maradt repülő

Turay Ida Színház előadása – Ildikó Piaf, Keresztes Edith

Isten ujja... Ami mindannyiunkat megérint, olykor áldást oszt - igazából nem is értjük miért. És büntet, összetör, elemeszt - s ezt persze még kevésbé tudjuk feldolgozni...

Lényegében erről szól *Lara De Mare* Égben maradt repülő című darabja, és talán még inkább erről mesél a *Szurdi Miklós* által színpadra állított előadás, ami remélhetőleg a teátrumi kor legvégső határáig látható lesz majd a Turay Ida Színházban.

Edith Piafnak, minden franciák legcsodálatosabb csúnya „kis szürke verebének” két esztendőtt adott a Megváltó, addig tartotta homlokán meleg, óvó tenyerét.

Eddig tartott a szívbemarkolóan gyönyörű szerelme *Marni Cerdannal*, a „marokkói bombázóval”, a korszak egyik legnagyobb bokszolójával, a háromgyerekes családapával. Marcel eljut a csúcsra, világbajnok lesz, majd egy buta sérülés miatt elveszíti címét. A balsorsú meccsről hajóval jönne haza, de Edith - az ezerszer meggyötört, kihasznál, világsztárként is a

sors utolsó szalmaszálaiba kapaszkodó törekeny kicsi nő - ragaszkodik hozzá, hogy siessen, rohanjon hozzá a boldogság, repülővel... És Marcel gépe 1949. október 27-én lezuhan az Azori-szigetek felett. Piaf még néhány esztendőtt él, több bal eset éri, végül gyönyörű-fájdalmas, morfiummal enyhített álmok között száll föl az örökkön égben maradó repülőre...

Ennyi a történet, ennyi a valóság, bárki utánanézhethet a wikipédián. Ami e fölött van, az a művészet, az a Turay előadása...

Meglehetősen ismert színházi közhely, hogy néhány mellékszereplő, karakterszerep akár el is döntheti egy előadás sorsát. Ebben az esetben nehéz ezt a tézist igazolni. Nincsenek is igazából ilyenek. A két főszereplőn kívül minden játszó két-három-négy szerepet alakít, személyük áthatja az egész produkciót. Az ilyen megoldás gyakran vezet öncélú tohuvavohuhoz, a néző tudatos és/vagy tehetségtelen összezavarásához. Ám Szurdi ebben az esetben olyan, akár a jó teniszező, amikor ráadásul még szerencsés napja is van: a hálóról